

Anglicismes i manlleus al bàsquet: el cas del català

ANNA SUREDA HOMS

Universitat Autònoma de Barcelona
annasuredahoms@gmail.com

Anna Sureda Homs és graduada en

Traducció i Interpretació per la Universitat Autònoma de Barcelona, on ha pogut fer una xerrada als alumnes de tercer de Traducció sobre la seva experiència amb el Treball Fi de Grau, que és la base d'aquest article. Compta amb un màster en Estudis del Discurs: Comunicació, Societat i Aprenentatge per la Universitat Pompeu Fabra i, actualment, compagina la seva feina amb cursos en línia per seguir amb la seva formació.

Clara Núñez Marsal és graduada

en Traducció i Interpretació per la Universitat Autònoma de Barcelona, on actualment imparteix classes de l'assignatura Terminologia aplicada a la traducció. Compta amb un màster en Traducció Medico sanitària per la Universitat Jaume I, així com amb un màster de Formació de Professorat per la Universitat Autònoma de Barcelona. Dins del camp de la traducció especialitzada, ha treballat amb clients del sector biosanitari.

CLARA NÚÑEZ MARSAL

Universitat Autònoma de Barcelona
Clara.Nunez@uab.cat

Resum

Aquest article presenta un estudi terminològic sobre el bàsquet a través d'una anàlisi d'unitats de traducció en dos idiomes (català i anglès) tenint en compte l'abast lingüístic de cadascun. D'una banda, l'anglès com a llengua original d'aquest esport i, d'altra banda, el català com a llengua romànica encara minoritzada i susceptible d'incorporar anglicismes i manlleus a l'àmbit de l'esport, tot i tenir una normativa i obres lexicogràfiques existents, com ara el Diccionari de basquetbol (1991). Per tant, es recolliran i descriuran termes no incorporats en diccionaris en català o l'ús dels quals és paral·lel o independent del registre normatiu.

PARAULES CLAU: traducció especialitzada; terminologia del bàsquet; català; anglès; unitats terminològiques; registre funcional; registre normatiu

Abstract

Anglicisms and Borrowings in the Field of Basketball: the Case of the Catalan Language

This article presents a terminological study of basketball by analyzing translation units in two languages (Catalan and English) considering their linguistic scope where English is, on the one hand, the source language of this sport. On the other hand, with Catalan being a minorized language susceptible to include sports anglicisms and borrowed terms, even when having sports regulations and lexicographical works, such as the Diccionari de basquetbol (1991). Therefore, terms that have not been incorporated into Catalan dictionaries will be compiled and described here, as well as those that are independent or parallel to the regulatory register.

KEYWORDS: specialized translation; basketball terminology; catalan; english; terminological units; functional register; regulatory register

TERMINÀLIA 26 (2022): 17-24 · DOI: 10.2436/20.2503.01.180

Data de recepció: 19/07/2022. Data d'acceptació: 14/11/2022

ISSN: 2013-6692 (impresa); 2013-6706 (electrònica) · <http://terminalia.iec.cat>

1 Introducció

La internacionalització del bàsquet, des del seu naixement l'any 1891 als Estats Units, ha comportat la incorporació dels termes anglosaxons tant als reglaments i normativa com a la pista de joc i els mitjans de comunicació. De fet, aquesta internacionalització coincideix amb la primera onada d'anglicismes a Europa, tal com citen Torredadella-Flix i Planas-Ballet (2011): «Cap a mitjan segle XX, hi ha una forta influència de la cultura anglesa a França. Els anglicismes s'estenen pertot arreu amb l'expansió colonial britànica i les societats europees també incorporen i modifiquen aspectes semàntics de la llengua.»

El català, igual que el castellà, va haver de fer front llavors a l'arribada de terminologia importada mitjançant els calcs, les adaptacions o els manlleus. No obstant això, el català i el castellà no necessàriament procedien de la mateixa manera, com s'explica a Torredadella-Flix i Nomdedeu-Rull (2013):

La palabra *fútbol* fue tomada, a principios del siglo XX, por el periodista deportivo catalán José Elías, que la utilizó frecuentemente como préstamo lingüístico. Fuera de Cataluña, prevaleció el anglicismo *foot-ball*, hasta que Mariano de Cavia, el recuperador de la voz *deporte*, lanzó el término *balompié*, un calco lingüístico que fue aceptado como voz castellana. Sin embargo, la popularidad del anglicismo *foot-ball* en castellano también penetró en el uso periodístico común, aunque algunos prefirieron reemplazar el término *football* por el préstamo lingüístico *fútbol*, como lo hiciera el periodista Ricardo Ruiz hacia 1912 al comenzar a utilizar en Madrid. Durante varias décadas prevalecieron las tres formas lingüísticas, *foot-ball*, *fútbol* y *balompié*, hasta que las palabras *fútbol* y *balompié* se impusieron definitivamente.

Malgrat haver passat un segle, en el qual s'hauria pensat que la normalització s'imposaria, ens trobem encara el català com a llengua minoritzada, d'una banda, respecte al castellà i, de l'altra, respecte a l'anglès. És per aquest motiu que aquest article presentarà i descriurà unitats terminològiques encara no incorporades a diccionaris en català o l'ús de les quals és paral·lel o independent del registre normatiu.

Considerem que és important fer la distinció entre els registres emprats al bàsquet en català, ja que la variació funcional, definida com aquella varietat de la llengua «que depèn del context [...] per adequar-se a les circumstàncies, objectius i participants de la comunicació» (Busquets de Jover i Nogué, 2019), és un fenomen que pot repercutir sobre la normalització pel fet de desvincular-se del registre normatiu. En aquest cas, la varietat funcional seria aquella que, per exemple, utilitzen els comentaristes del partit o l'equip mateix, mentre que el registre normatiu seria aquell que recullen obres lexicogràfiques, normatives i reglaments.

De fet, en una entrevista de l'any 2010, Josep Riera Font, director d'El 9 Esportiu de Catalunya, expressa de manera implícita la variació funcional present en aquest diari, pel fet que quan es redacta en català, es fa referència a la llengua, al context i al punt de vista, i es mira el món en primera persona, «i no a través d'una llengua interposada o des d'un altre punt de vista més estatal». Continua, a més a més, explicant per què és difícil conformar-se amb les solucions prescriptives i per què la varietat funcional emprada pels mitjans de comunicació es contradiu amb el registre normatiu i pot anar, per tant, en detriment de la normalització:

«El servei lingüístic ens diu que el TERMCAT ho ha fixat com a posició preferent, i discutim si ho acceptem o si trobem posicions intermèdies. Un altre exemple seria el *hat-trick*, per al qual el TERMCAT proposa *trío de gols*. Els correctors ens intenten imposar que surti més *trío de gols* o *posició preferent*, i nosaltres intentem esmunyir-hi, també, els manlleus, si estan molt fixats en l'ús. En aquests casos, pensant en els lectors, per a no despistar-los gaire, solem combinar les dues solucions, però abans ho discutim. [...] Ara bé, tots ens adonem de la tasca que podrien fer-la televisió i la ràdio, perquè són els que tenen més facilitat per a fixar denominacions i expressions; i, en canvi, és d'on ens ve tot més contaminat.»

Hem fet una recopilació de termes de la varietat o registre funcional,¹ ja que són els més complicats de conèixer perquè no es troben en cap normativa, per il·lustrar la realitat d'aquesta varietat dins del món del bàsquet.

Cal dir que en aquest article marquem unitats terminològiques amb el símbol del quadradet (#) a tall de proposta terminològica quan s'han detectat mancances terminològiques, o bé quan es fa servir l'anglès directament mitjançant un manlleu pur. De fet, com que no hi ha formes establertes en el registre normatiu (RN) com a equivalent d'algunes de les formes en el registre funcional (RF), en alguns casos s'ha de suplir aquesta mancança per mitjà de paràfrasis descriptives basades en accions.

REGISTRE FUNCIONAL (RF)	REGISTRE NORMATIU (RN)
Recollir la brossa	Recuperar pilota i fer cistella#
Feina bruta	Accions molt importants però que no es veuen en les estadístiques#
Obrir la pista	Buscar posicions on els espais siguin més grans#
Treballar per rebre	Desmarcar-se per rebre la pilota#
Evitar que entrin a casa; Tancar casa	Evitar que entrin i es moguin per la zona#

REGISTRE FUNCIONAL (RF)	REGISTRE NORMATIU (RN)
Extrapàs	Passada a una posició millor de tir#
Tirar mandarines; Fer aigua	Fallar un llançament#
Saltar al dos	Saltar al dos contra un#
No saltar	No creure les fintes de l'atac#
Entrar fins a la cuina	Entrar fins a cistella, fins al final#
Defensa cara a cara	Defensar el jugador sense mirar la pilota#
Pujar la pilota	Portar la pilota a l'altre camp#
Regalar la pilota	Perdre la pilota absurdament#
Tenir la mà calenta	Encertar tots els tirs#
(La pilota) fer la corbata	(La pilota) entrar al cercol i tornar a sortir per dalt#

2 Situació de les llengües de treball: anglès vs. català

Com hem vist prèviament, el castellà i català, davant la invasió de neologismes dins l'àmbit esportiu, d'alguna manera van intentar protegir la llengua i establir una terminologia, no necessàriament incorporant les mateixes solucions ni alhora.

Ara bé, malgrat l'enorme influència del castellà sobre el català també en l'àmbit esportiu, com va manifestar Josep Riera Font a l'entrevista de l'any 2010 feta per la revista *Terminàlia*, els mitjans de comunicació, «calquen estructures castellanques sense saber-ho». Riera afegia que això li «preocupa més que utilitzar un terme en anglès en lloc d'una possible solució en català». El problema és el mateix: s'empra una altra llengua (anglès o castellà) en detriment del català. És a dir, aquesta tendència de manllevar d'una llengua dominant, normalment del castellà —i, amb menys freqüència, de l'anglès— es tradueix en la supeditació lingüística que, no obstant això, també pateixen altres llengües amb molts més parlants, com ara el castellà o el francès, tal com indica Barreau (2009):

Des de fa diverses dècades, el castellà i el francès han manllevat constantment del seu «company» més representat a l'escena internacional, és a dir, l'anglès, o més aviat angloamericà. Els anglicismes en castellà i francès no falten, doncs, i es troben al centre d'una mena de moviment inevitable d'intercanvis entre certs modismes atrapatats en el remolí de la globalització.

Per tant, des de la sociolingüística es pot afirmar que el català, en termes generals, es troba en una relació de dependència respecte a altres llengües i, en el cas de l'esport —i del bàsquet més en concret—, depèn molt i de manera molt estreta de l'anglès. Els motius són ben evidents: no és cap secret que el català ha estat perseguit i marginat socialment al llarg de la seva història per raons polítiques, la qual cosa ha contribuït a la minorització d'aquesta llengua i a la seva supeditació a altres llengües més hegemòniques. Un exemple molt il·lustratiu referenciat per la Plataforma per la Llengua és la situació del català a la Unió Europea: és una llengua que compta amb més parlants que onze de les oficials de la Unió Europea, com per exemple, més que el maltès o el gaèlic irlandès, i, tanmateix, encara no és una llengua oficial de la UE. Alhora, és important recordar que les discriminacions lingüístiques no són dependents només de la situació administrativa, sinó que la influència lingüística que exerceixen altres sectors també determina el grau de minorització d'una llengua. Així doncs, el cas del català és un cas de minorització, fenomen que determina l'evolució d'una llengua i els seus recursos de formació terminològica, malgrat la prescripció lingüística que, d'entrada, hi hagi establerta.

En contraposició, la situació de l'anglès és molt més favorable, ja que s'ha convertit en la primera llengua global. Els motius pels quals ha pogut passar això són múltiples: l'imperialisme britànic, el posterior creixement de la societat nord-americana, la seva influència cultural, etc. Més concretament, el suport econòmic de les dues potències angloparlants juntes ha construït una base idònia perquè aquest fenomen succeeixi. Quan parlem de l'anglès, podem parlar de revolució lingüística, especialment durant els noranta, amb l'aparició d'Internet. La creació d'aquest ciberespai va portar una infinitat de canvis per a les llengües en general (creació del ciberllenguatge, per exemple) i especialment per a l'anglès, entre altres motius per la seva contínua presència a la xarxa que, actualment, segueix en augment (Crystal, 2005).

L'omnipresència d'aquesta llengua majoritària no millorarà la situació de les llengües minoritzades, amenaçades o en procés de desaparició, i és per això que resulta indispensable donar suport a projectes lingüístics que intenten conscienciar sobre la importància de la preservació de llengües minoritàries a través dels mitjans de comunicació, de l'art, dels plans d'estudi escolar o d'Internet. Tot això, al costat d'una bona inversió econòmica per part de les institucions i un interès conscient per part de les comunitats lingüístiques afectades, equivaldria a una millora en la preservació de llengües minoritàries o en vies de desaparició (Crystal, 2005). De fet, Sánchez i Mateu (2018) apunten que:

Els canvis socials i econòmics de les darreres dècades —marcats per la societat de la informació, les revolucions tecnològiques, la globalització i el capitalisme tardà—

han impulsat canvis substancials en la realitat sociolingüística mundial [...], s'està produint una reducció de la diversitat lingüística en l'àmbit global [...] i una important extensió de l'anglès com a llengua franca principal arreu del món. Potser per primera vegada en la història de la humanitat s'ha configurat un veritable sistema mundial de llengües amb una única llengua hipercentral que en aquests moments no sembla tenir cap competidor directe.

És per això que destaquem que l'aparició de l'anglès com a llengua global ha revolucionat l'equilibri de poder lingüístic i ha generat una sèrie de noves actituds sobre les llengües i el llenguatge. Moltes comunitats es preocupen per aquesta transformació i temen que la seva llengua pugui desaparèixer, circumstància que les ha portat fins i tot a implantar programes de protecció. Com predeia Crystal el 2005, durant el nou mil·lenni s'haurà de conviure amb una major preocupació per les llengües minoritàries i, al mateix temps, amb una acceptació de la transformació natural de les llengües. Aquestes prediccions queden estudiades i corroborades, com afirma Salomone (2022):

L'anglès s'ha convertit no només en la "llengua d'Europa"; s'ha convertit en la llengua franca dominant del món. [...] el terme llengua franca en si no és neutral. L'anglès no és la llengua "universal" que Condorcet podria haver imaginat ni una llengua artificial com l'esperanto. Tampoc és simplement un fenomen geopolític recent; encara porta l'empremta del seu passat colonial i la seva influència actual lligada als països anglòfons. [...] A tot el món, l'anglès ocupa els titulars de la premsa, és el tema de les tertúlies i és l'idioma preferit de les conferències acadèmiques i les revistes acadèmiques. Actualment, gran part del coneixement científic es difon en anglès tant en forma impresa com digital. Ara hi ha més persones de totes les edats que estudien anglès que qualsevol altre idioma. [...] Tot i que idiomes com el francès, el xinès i l'espanyol tenen pes en determinats mercats, i es diu que l'alemany està guanyant terreny a Europa, l'anglès s'està allunyant prou dels seus amarratges nacionals.

Aquesta situació sociolingüística tan diferenciada que evidencia el contrast de l'abast de l'anglès i el català també contribueix a l'anostrament de la terminologia en un esport que, com és el bàsquet, també té el seu origen en el món angloparlant.

3 Metodologia

Per fer un recull de les diferents unitats terminològiques, vam partir de la creació d'un corpus on vam recopilar els termes d'ús més freqüents o coneguts; posteriorment, vam analitzar i comparar aquest corpus en totes dues llengües per fer-ne una anàlisi més exhaustiva. En aquest article ens centrarem en l'anàlisi de les unitats més interessants pel que fa a la formació

terminològica o traducció, i exposarem breument les conclusions a les quals hem arribat segons la genuïnitat de cada terme.

No obstant això, per poder tenir una visió completa del tipus de termes que hem estudiat, presentem a continuació un arbre de camp de 49 termes en les dues llengües de treball, distribuïts en una jerarquia lògica i semàntica adaptable segons els estudis més o menys exhaustius que se'n puguin fer en el futur. Aquest arbre de camp es va dissenyar després de fer l'extracció i interrogació terminològica del corpus i es basa tant en coneixements lingüístics com, sobretot, en coneixements experts d'aquest esport. En aquest article, però, només ens centrarem en uns quants termes, els que hem considerat més rellevants, tot i que a l'apartat d'annexos els inclourem tots amb les respectives referències en totes dues llengües.

El procés d'obtenció de termes s'ha basat en un buidatge terminològic de reglaments i normatives publicats a internet (vegeu l'apartat «7. Bibliografia dels termes consultats») i en una escolta activa de partits de bàsquet televisius. A més a més, per obtenir una referència realista i versemblant dels termes que es fan servir als partits en català, un altre recurs molt útil ha estat el seguiment de jugadores durant el partit per trobar un gran ventall de termes; en concret, hem analitzat el discurs dels comentaristes esportius sobre les jugades de Laia Palau.

I Acció del jugador amb pilota

- cat. camp enrere / en. backcourt violation
- cat. canvi de mà, de direcció / en. ball reversal
- cat. bloqueig directe / en. ball screen
- cat. posició favorable#; costat favorable# / en. ball side
- cat. fer bàsquet / en. to score
- cat. agafar el rebot / en. get the rebound
- cat. un contra un / en. one on one
- cat. superar el defensor / en. beat the opponent
- cat. canvi de mà per l'esquena / en. behind-the-back-dribble
- cat. pilota perduda / en. lose the ball
- cat. rebre i llançar a cistella / en. catch and shoot
- cat. rebot defensiu / en. defensive rebound
- cat. contraatac / en. fast break
- cat. entrada a cistella / en. layup

I.1 Tipus de passades

- cat. passada per l'esquena / en. behind-the-back-pass
- cat. passada sense mirar / en. blind pass
- cat. passada picada / en. bounce pass
- cat. passada de pit / en. chest pass

I.2 Tipus de tirs

- cat. tir lliure / en. free shot
- cat. tir fàcil / en. easy shot
- cat. tir en suspensió / en. airborne shooter
- cat. tir guanyador / en. buzzer beater
- cat. finta de tir / en. ball fake

2 Acció del jugador sense pilota

- cat. porta enrere / en. backdoor
- cat. defensa individual / en. men to men
- cat. defensa en zona / en. zone defense
- cat. guanyar la posició / en. battle for position
- cat. recuperació defensiva / en. close out
- cat. balanç defensiu / en. defensive balance
- cat. mantenir la posició / en. hold the position

2.1 Tipus de bloqueig

- cat. bloqueig indirecte / en. off-ball screen
- cat. bloqueig per l'esquena#; bloqueig sense mirar# / en. back screen; blind screen
- cat. bloqueig i continuació / en. pick and roll
- cat. bloqueig i obertura / en. pick and pop

3 Normativa

- cat. temps mort / en. timeout
- cat. violació de 24 segons / en. 24 second violation
- cat. expulsar jugadors / en. kick out
- cat. rellotge de possessió / en. shot clock
- cat. falta d'atac / en. offensive foul
- cat. falta antiesportiva / en. unsportsman-like-foul
- cat. assenyalar una falta / en. call a foul
- cat. entrar en bonus / en. bonus situation
- cat. primer quart / en. one quarter

4 Pista

- cat. cistella de tres punts/ triple / en. three-point field goal
- cat. línia de fons / en. baseline
- cat. pilota extra# / en. money ball

5 Membres de l'equip

- cat. segon entrenador / en. assistant coach
- cat. jugador a la banqueta# / en. benchwarmer
- cat. jugador més valorat# / en. Most Valued Player

D'aquests 49 termes que van establir el punt de partida, vam triar les unitats traductològiques que vam considerar lingüísticament més interessants per diferents motius: no estan prou compensades, hi vam trobar contrastivitat, la seva traducció no acaba d'encaixar o directament no tenen traducció a la pràctica. A més a més, hi ha bastants termes que tenen sinònims i denominacions alternatives en funció de si es fan servir dins la pista —és a dir, el que abans hem indicat com a RF— o a fora —el que abans hem indicat com a RN. Al següent apartat s'exposen les unitats terminològiques triades per a l'anàlisi.

4 Resultats i discussió de les unitats terminològiques

Un cop fet el buidatge terminològic i consultades les fonts de referència en català, vam escollir unitats terminològiques encara no incorporades en diccionaris

en català o l'ús de les quals és paral·lel o independent del registre normatiu. Com anunciàvem anteriorment, les propostes de traducció van acompanyades del símbol del quadradet. És possible, però, que les propostes siguin tractades pel TERMCAT en un futur o susceptibles de discussió terminològica, tal com expressava Josep Riera Font (2010) a l'entrevista citada en els apartats previs: «El TERMCAT ho ha resolt prou bé amb vocabularis específics de la majoria dels esports i sovint fa actualitzacions de terminologia esportiva. Encara que algunes les puguem discutir, com ara el terme *tobogan* per denominar l'especialitat coneguda internacionalment com a *skeleton*».

Ball Side

El terme *ball side*, el qual és traduït com a *costat de la pilota*, podria ocasionar doble confusió. Fa referència a un jugador que està situat en posició favorable, ja que està al costat de la pilota. Existeix també el seu contrari com a *weak-side*, que en català seria *costat dèbil*. Per tant, la proposta seria:

<i>ball side</i> (en)	posició favorable# (ca); costat favorable# (ca)
-----------------------	--

Back Screen / Blind Screen

Back screen i *blind screen* són un mateix concepte en anglès que presenta aquesta variació denominativa. Fan referència al moviment que fa el jugador atacant quan un jugador defensor l'està marcant: quan el jugador defensor no deixa que l'atacant rebi la pilota i, per tant, el jugador atacant es desmarca per l'esquena del defensor per tal de poder rebre-la.

S'ha documentat el terme *bloqueig cec* en català (Tuset Peris, 2013). No obstant això, com que també existeix el terme *blind pass* (establert en català com a *passada sense mirar*, segons el TERMCAT), l'al·lusió a la ceguesa pot induir a confusió, tot tenint en compte la variació denominativa existent en anglès. Per tant, reproduint la formació del terme *passada sense mirar* establerta en català, proposem per al registre normatiu *bloqueig per l'esquena* i *bloqueig sense mirar* per referir-nos a *back screen* i *blind screen*, malgrat la coexistència que tindrien amb el terme *bloqueig cec* que es fa servir en registre funcional. Aleshores, la problemàtica sorgeix tenint variació denominativa d'un terme en les dues llengües i, també, en els dos registres.

<i>back screen</i> (en)	bloqueig per l'esquena# (ca)
-------------------------	------------------------------

<i>blind screen</i> (en)	bloqueig sense mirar# (ca)
--------------------------	----------------------------

Most Valued Player

Dins el món del bàsquet, el millor jugador tant del partit com de la lliga rep un premi que s'atorga al jugador més valorat, d'aquest honor s'anomena *Most Valued Player* en anglès, per tant, per tal d'adaptar-ho al català,

tal com es fa al registre funcional (Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, 2021), s'opta per traduir el terme:

Most Valued Player (MVP) (en)	jugador més valorat# (ca)
-------------------------------	---------------------------

Money Ball

És un terme emprat per referir-se al darrer tir llançat durant un concurs de triples. S'anomena així perquè, en ser l'última pilota del carro, es compatibilitza per doble, és a dir, val dos punts en lloc d'un. Per tant la proposta de traducció és pilota extra.

money ball (en)	pilota extra# (ca)
-----------------	--------------------

Benchwarmer

Terme que tampoc està recollit al diccionari, però que s'utilitza al registre funcional (Arroyo, 2020). Fa referència al jugador de l'equip que o bé perquè és novell, o bé perquè està lesionat, no juga i, com a conseqüència, mira els partits des de la banqueta. La nostra solució per a aquest terme és la proposta següent:

benchwarmer (en)	jugador a la banqueta# (ca)
------------------	-----------------------------

5 Conclusions

Un cop presentats els resultats d'anàlisi, limitats però contrastats amb tres fonts de consulta de terminologia especialitzada —el TERMCAT, la Neolosfera i el Diccionari del bàsquetbol— pel que fa al registre normatiu i la terminologia establerta, podem concloure que la llengua d'especialitat en català, en aquest cas, la de l'esport i, més en concret, la del bàsquetbol, encara és susceptible d'evolucionar a causa de la presència d'anglicismes, manlleus i la contaminació lingüística, així com la dualitat de registres en funció del context que hem descrit al cos de l'article.

6 Bibliografia

- BARREAU, Jean-Louis (2009). «Deux langues romanes à la sauce anglaise. De l'anglo-américain en français et en espagnol». A: ARNAVIELLE, Teddy; CAMPS, Christian (eds.). *Discours et savoirs sur les langues dans l'aire méditerranéenne*. Paris: L'Harmattan, p. 136.
- BUSQUETS DE JOVER, Marta; NOGUÉ SERRANO, Neus (2019). «“Prenianotes per enrecordar-se'n del que deien els advocats”: la sintaxi col·loquial a la GIEC». Treball Final de Màster, Universitat de Barcelona.
- Cercaterm (2022). Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia.

Som conscients, igual que els experts en esports que hem citat, que no és fàcil imposar unes solucions terminològiques normatives a uns usuaris que ja han adoptat i integrat una solució alternativa dins del seu repertori. Tot i això, com bé diu Josep Riera Font a l'entrevista de *Terminàlia* (2010), la manca de tradició és un dels principals problemes terminològics en el català dels esports, però la tradició es fa a còpia de planes i planes cada dia. Per això, encoratgem l'ús de coherència terminològica tant com sigui possible a través de la difusió d'alternatives, com algunes de les presentades en aquest article, que s'adeqüin, enriqueixin i beneficiïn el català garantint alhora la seva normalització.

Volem destacar, d'entre les fonts de consulta, el TERMCAT, tant per haver recollit termes que el *Diccionari del bàsquetbol* no incloua —per motius evidents: és un diccionari de l'any 1991 en paper—, com per incloure les consultes dels usuaris, com en el cas de la nostra consulta sobre el terme *alley-oop*. De fet, aquest article parteix dels mateixos interessos que té el TERMCAT: la normalització terminològica a través de la fixació de les formes catalanes dels nous termes en àmbits d'especialitat.

Tot i que la consulta dels termes normatius ha estat més fàcil, gràcies a la feina lexicogràfica i terminogràfica prèvia, el procés d'obtenció de termes que pertanyen a la varietat funcional i són paral·lels o independents dels normatius ha estat més complicat, ja que s'ha basat en una escolta activa de partits de bàsquet televisius i en un seguiment de jugadores, com Laia Palau.

Malgrat limitacions d'aquesta anàlisi, i tenint en compte que les futures línies de treball han de continuar versant sobre la dualitat de registres segons els contextos i la seva repercussió en la terminologia esportiva, volem expressar que la nostra motivació per a l'elaboració d'aquest article neix de l'interès per la normalització de català i, segons el nostre parer, la necessitat d'un català menys contaminat i amb formes pròpies, genuïnes, que contribueixin a la fixació de termes i fraseologia i en garanteixin l'ús, no només en normatives i obres lexicogràfiques, sinó entre comentaristes, jugadors i, en definitiva, parlants. ✨

- Consell de Redacció de *Terminàlia* (2010). «TERMINÀLIA parla amb... Josep Riera Font, director d'El 9 Esportiu de Catalunya». A: *Terminàlia*, núm. 1, p. 43-46.
- CRYSTAL, David (2005). «El futuro de las lenguas inglesas». *La revolución del lenguaje*. Madrid: Alianza Editorial, p. 19-59.
- Diccionari general de l'esport. TERMCAT [en línia]. Barcelona: Centre de terminologia de la llengua catalana.
- Neolòsfera. [en línia]. Barcelona: Observatori de Neologia de la Universitat Pompeu Fabra.
- Plataforma per la Llengua. És el català una llengua minoritària? I minoritzada?. <<https://www.plataforma-llengua.cat/campanyes/llengua-minoritaria-o-minoritzada/>>
- SALOMONE, Rosemary (2022). *The Rise of English: Global Politics and the Power of Language*. Nova York: Oxford University Press, pp. 3-18.
- SANCHEZ FERRIZ, Miguel-Àngel; MATEU, Rosa (2018). *La ciència en català: des del segle XIII fins avui*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, pp. 15-16.
- TORREBADELLA-FLIX, Xavier; PLANAS-BALLET, Alexandre (2011). «Del deport a l'esport i de l'esport al deport. Més que una discussió terminològica». *Terminàlia*, núm. 3, p. 22-30.
- TORREBADELLA-FLIX, Xavier; NOMDEDEU-RULL, Antonio (2013). «Foot-ball, futbol, balompié... Los inicios de la adaptación del vocabulario deportivo de origen anglosajón». *Revista Internacional de Ciencias del Deporte*, núm. 31, p. 5-22.

7 Fonts de buidatge

- AdB hoops. Revista oficial. València: L'Alqueria del Basket. <<https://www.alqueriadelbasket.com/?r=index/RevistaAdbhoops>>
- BASKETBALL FOR COACHES. *Man-to-Man Defense - Complete Coaching Guide*. <<https://www.basketballforcoaches.com/>>
- Basketball HQ. <<https://basketballhq.com/>>
- Basketballerz. Canal You Tube. <<https://www.youtube.com/channel/UCmyZpFttiPA3aBB1r05DEqw>>
- BREAKTHROUGH BASKETBALL. *Basketball Basics*. <<https://www.breakthroughbasketball.com/basics/basics.html>>
- CENTRE D'ESTUDIS JURÍDICS I FORMACIÓ ESPECIALITZADA (2015). *La dinamització del basquetbol als centres penitenciaris. Generalitat de Catalunya*. <https://cejfe.gencat.cat/web/.content/home/formacio/gestcon/cop/esport/basquet2015_irtorn/pc_dinamitzacio_basquet_abril2015.pdf>
- COMITÈ I ESCOLA D'ÀRBRITES (2021). *Regles de joc. Regles mal interpretades*. Federació Catalana de Basquetbol. <<https://www.basquetcatala.cat/document/getdocument/776>>
- CONSELL DE L'ESPORT ESCOLAR DE BARCELONA (2014/15). *Reglament de joc de bàsquet*. <http://www.elconsell.cat/elconsell/ceeb/images/Esports_Equip/Reglaments/reglament_basquet.pdf>
- Diari Ara Andorra. <<https://www.ara.ad/>>
- Diari de Girona. <<https://www.diaridegirona.cat/>>
- DUCKSTERS. *Basketball: Rules and regulations of the game*. <<https://www.ducksters.com/sports/basketballrules.php>>
- Esport3. Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA). <<https://www.ccma.cat/esport3/>>
- L'Esportiu de Catalunya. <<https://www.lesportiudecatalunya.cat/>>
- FEDERACIÓ CATALANA DE BASQUETBOL. <<https://www.basquetcatala.cat/>>
- FEDERACIÓ INTERNACIONAL DE BÀSQUET (FIBA). <<https://www.fiba.basketball/>>
- Fosbury. *Esport i compromís*. <<https://fosbury.cat/>>
- GELADA GISPERT, Edu. <<https://egbasquet.blog/>>
- GELS, James. (2020). *Basketball Terms - Terminology*. Coach's Clipboard Basketball Coaching. <<https://www.coachesclipboard.net/BasketballTerminology.html>>
- Glossary of basketball terms. <https://en.wikipedia.org/wiki/Glossary_of_basketball_terms>
- HAEFNER, Jeaf (2010). *Basketball 101: Fundamentals of Passing*. <<https://www.usab.com/youth/news/2010/04/basketball-101-fundamentals-of-passing.aspx>>
- HOOPTACTICS. <<https://hooptactics.net/>>
- MASTER CLASS. *Learn About Ball Screens in Basketball: Steph Curry's 7 Tips for Setting Up a Ball Screen*. <<https://www.masterclass.com/classes/>>
- NATIONAL BASKETBALL LEAGUE (NBA). <<https://www.nba.com/>>
- PBetting. <<https://pbetting.co.uk/category/sports/>>
- ROOKIE ROAD. <<https://www.rookieroad.com/basketball/>>
- SCADLOCK, Kyle (2017). *Basketball Fundamentals: Using an Off-Ball Screen*. Stack. <<https://www.stack.com/a/basketball-fundamentals-using-an-off-ball-screen/>>

Anglicismes i manlleus al bàsquet: el cas del català

Anna Sureda Homs i Clara Núñez Marsal

- SCANSON, Justin (2016). *A Message for the Benchwarmer*. FastModel Sports. <<https://team.fastmodelsports.com/>>
- SILVERMAN, Steve (2018). *Backcourt Violation Rules*. SportsRec. <<https://www.sportsrec.com/4244499/backcourt-violation-rules>>
- SPORTSLINGO. *Sports Glossary*. <<https://www.sportslingo.com/sports-glossary/>>
- TUSET PERIS, Jordi (2013). *Automatismes de finalització*. <<https://blocs.xtec.cat/futbolin/>>
- VARSITY SPORTS. *10 Basketball Slang Terms You Must Know*. <<https://varsitysportssa.com/10-basketball-slang-terms-must-know/>>
- Viquipèdia, l'enciclopèdia lliure. <<https://ca.wikipedia.org>>
- VTB UNITED LEAGUE. *Language of Basketball*. <<http://old.vtb-league.com/>>

Nota:

1. No tots els autors utilitzen les mateixes etiquetes per fer referència als diversos tipus de variació, cosa que pot provocar certa confusió terminològica. Així, s'utilitzen les denominacions *variant dialectal*, *dialecte*, *variant formal* o *variació social* per fer referència a la variació relacionada amb els usuaris, i *registre*, *variació contextual*, *variació situacional*, *variació diatòpica*, *variació diafàsica* o *variació funcional* per a la variació associada als àmbits d'ús (Busquets de Jover i Nogué, 2019).